Ulus Devlette Düşünce Özgürlüklü
İfade Özgürlüğü Olağandır

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.

1.Felsefede, Politikada ve Halkta Özgürlük

Yaygın kabul gören anlatıyla; özgürlük, hürriyet ya da erkinliktir.

Özgürlük; birinin engellenmeden ya da sınırlandırılmadan istediğini seçebilmesi, yapabilmesi ve hareket edebilmesi halidir.

Özgürlük, filozofide determinizmin karşıtı olan özgür iradedir.

Politik alanda özgürlük, merkezi ve yerel yönetimler tarafından her türden baskılamadan, sansürden ve bloklamadan bağımsızlıktır.

Halk lügatinde ise özgürlük; birey yurttaşların diğer bireylerin haklarına saygı duyduğu sürece dilediği şekilde davranmasını, kimse tarafından zorla engellenmemesi ya da durdurulmamasıdır.

2.Özgürlük Tipolojilerinde Düşünce ve İfade Özgürlükleri

Tiplerine göre; özgürlükler ekonomik ve siyasi özgürlük; haklarına göre; toplantı ve gösteri, basın, din, seyahat, düşünce ve ifade özgürlüğü olarak kategorize edilir.

Sıralanan bu özgürlüklerden; bu yazının tematiğinin oluşturan; "düşünce özgürlüğü" ile "ifade özgürlüğü" eşdeş ve özdeş değildir.

Çünkü; **Düşünce özgürlüğü**, kimsenin, kurumun, merkezi ve yerel yönetimlerin müdahalesi ve baskısı olmadan "istediğini düşünme hakkıdır."

Düşünsel özgürlük, kimseye duyurulmadan izin alınmadan sadece beyinde kalan bir soyut işlem değildir.

Düşünce özgürlüğü, açık, şeffaf, cumhuriyetçi demokratik toplumların temel karakteristik formasyonudur. Çünkü; düşünce özgürlüğü düşünceler bağlamında temel uzlaşma yada uzlaşma-ma özgürlüğüdür.

İfade özgürlüğü ise konuşma ve yazmadır. Konuşma ve yazma özgürlüğü, siyasa ve politik tercihlerde; görsel, işitsel ve basılı konvansiyonel ve elektronik-sanal iletişim araçlarıyla-ortamlarıyla bilgi, beceri ve tutumların aktarılmasıdır.

İnsanlığın Magna Cartası nitelindeki İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ndeki şu hak, gezegende rejimsel ve işleyiş tercihi "demokratik olan" her ulusu ve ülkeyi bağlayan kapsam ve işlevdedir:

"Bireylerin veya toplulukların fikir ve görüşlerini sansür, yasal yaptırım veya tehdit korkusu olmaksızın ifade etme hakkı vardır".

İfade özgürlüğü; Önce birey, sonra toplum ve ulus devlet olabilmenin hem temeli hem de tümelidir.

Çünkü; ifade özgürlüğüyle; Her yurttaş engelsiz düşüncelerini açıklama hakkını kullanır. Bu hak, her türlü bilgi ve görüşleri sınır olmaksızın, sözlü, yazılı, basılmış, sanat ya da mekanik, elektronik iletişim kanallarıyla alma ve verme etkileşimidir.

3.Cumhuriyetçi Demokraside Düşünce Özgürlüğünün Önkoşulu İfade Özgürlüğüdür

Cumhuriyetçi Demokrasi için düşünce özgürlüğü yetmez; ifade özgürlüğünün; güncel, eğitsel, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve politik alanlar için olmazsa olmaz koşuldur.

Zira düşünülüp, paylaşılamayan, aranıp söylenemeyen, bulunup konuşulamayan her türden fikir, kapalı-karartıcı-örtülü-denetsizdir.

Düşünülenin özgürce ifadesi, apartman ölçeğinden mahalle yönetimine, sınıf ölçeğinden okul yönetimine, yerel ölçekten merkezi yönetime çoğulcu, çoklu, eşit, katılımlı ve dayanışmacı bir demokrat tavırdır.

Düşüncenin ifadelenip özgürleşmesi, düşünsel tutsaklığın da bağımsızlık iklimidir.

4.Düşünce ve İfade Özgürlüğünde Kırmızı Çizgiler

Özünde birey, toplum, ulus ve gezegen ölçekli insani, doğal ve canlılar alemi için yararlı olan temalar ve uygulamalar düşüncenin özgür ifadesi için tartışılmaz ve yadsınamaz önem ve kıymettedir.

Ancak; başkalarının haklarına ve şöhretine saygı, ulusal güvenlik, halkın düzeni, güvenliği, sağlığı, huzuru için şiddete sıfır tolerans sınırlarının olması da yadırganma-malıdır.

İftira, cinsellik, pornografi, kışkırtma, nefret söylemi, gizli bilgiler, telif hakkı ihlali, ticari sırlar, özel mahremiyet hakkı, itibar katli, yalan beyanlı hukuki işlemler sınırlamalar içinde uygulanır.

5.Türkiye Coğrafyası'nda Gereksinim Duyulan Eleştirel İfade Özgürlükleri

- Yönetsel uygulamaların eleştirile-me-mesi.
- Bütçe-mali gelir-gider politikaları "ticari gizem" gerekçesiyle açık olarak denetlene-me-mesi.
- Sosyal adalet ve eşit yurttaşlık taleplerinin neo-liberal siyasalarla öncelle-ne-me-mesi.
- Parasız sağlık hizmetlerine erişimde her ölçekte katkı paylı ticari faturalarla karşılaşılması.
- Parasız eğitim ve eğitimde fırsat eşitliği ilkelerinin özel-paralı okullarla örselenmesi.
- Yüksek enflasyon, vergi yükleri, zamlar ve gelir dağılımındaki eşitsizliklere duyarsız kalınması.

6.Yargı ve Vargı

Bireyi önce birey sonra yurttaş yapan, "düşünme ve düşüncelerini özgürce ifade edebilme" formasyonudur.

Düşünce ve ifade özgürlüğü; siyasal rejim ve yönetim işleyişine göre ülkeler ölçeğinde farklılıklar gösterirken; Cumhuriyetçi Demokrasi'den uzak cumhuriyet ve demokrasi işleyişler "anılan özgürlüklere sansür ve bloke" kısıtları uygular.

Oysa; "çağdaş demokratik bir ulus devletin birey, grup, kurum ölçeğinde düşünsel zeminde ifade özgürlüğünü teşvik etmesiyle" ancak; birey ve toplum zararlarını gidermek için önlemler almasıyla insani ve hakça olacağı" her zemin ve politikada dikkate alınmalıdır.

Çünkü; düşüncenin özgürce ifade edilebildiği ortamlarda demokratik kurumlar varlıklarını sürdürmekte ve gelişmektedir. Bir ulus devletin öncelikli amaçlarından biri de: "yurttaşlarının ekonomik, siyasi , toplantı ve gösteri, basın, din, seyahat, düşünce ve ifade özgürlüklerini" sağlayan düzenlemeler yapmaktır."

Refere Alınanlar

AB, (1987). **Ana Britannica Ansiklopedisi. Cilt:7.** Ana Yayıncılık.(s.577).

AİHM. (2020). **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi**. All. des Droits de l'Homme, 67000 Strasbourg, Fransa.

BM (1948). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. "Universal Declaration Of Human Rights. Birleşmiş Milletler. 10 Aralık 1948. Ss. 71-77.

Karaağaçlı**,** M**. (**2021**). Eğitimin Sosyolojisi.** İkinci Yazım Birinci Basım. Ankara: Kitapçı Basımevi Yayıncılık Dağıtım Tasarım San Tic. Ltd. Şti. ISBN No:978-605-62357-9-5. Bandrol Seri Aralıkları: THG-PRH 637078-637207.

Karaağaçlı, M. (2024). **Dezenformasyonlu, Yeni Özneli Dezenformasyonlar!** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. 25.09.2024.

Karaağaçlı, M. (2025). **Demokratik Açıklık ve Şeffaflığı Örseleyen Karartıcılık!.** http://www.mektepligazete.com. Köşe Yazıları. Mustafa Karaağaçlı. 06.03.2025.

Mill, J. S. (2018).**Özgürlük Üstüne.** İstanbul: Nadir Kitapçılık

TBMM. (1982) **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.** Ankara: TBMM. 2709 Sayılı Kanun, 7.11.1982.

İletişim ve Erişimi
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
Web (1) : w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2) :https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
ORCID:https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Süren Yayın Ortamları ve Portalları
Futbol-spor-yorum :www.yurtspor.com.yazarlar
Eğitim,sosyoloji,güncel:www.mektepligazete.com.köşeyazıları
Bilim-araştırma :www.mektepligazete.tebeşirbülten.com

Tüm yayınlar blogu : mustafakaragacli.blogspot.com

Bilişim Medyaları

Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
X : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Youtube :AkademikAda